

[Pradžia](#) > ... > [Jūsų Teisės](#) > [Pagrindinės Teisės](#) > [Verslas Ir Žmogaus Teisės](#) > Croatia

Verslas ir žmogaus teisės

Turinį pateikė

Kroatija

Kroatija



1. Kokią teisinę apsaugą galiu gauti jūsų šalyje kaip asmuo, nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar numatyta žalos atlyginimo galimybė?

Žmogaus teisių pažeidimų aukos gali siekti teisminės apsaugos:

- civiliniame procese – joms gali būti skirtas materialinės ar nematerialinės žalos (nematerialinės – asmeninių teisių pažeidimų atveju [1]) atlyginimas;
- [baudžiamajame procese](#) – nukentėjusioji šalis gali pareikšti ieškinį dėl nusikaltimu padarytos žalos atlyginimo.

Civilinio proceso įstatymo (kroat. *Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 ir 70/19) 1 straipsnyje numatyta, jog tame įstatyme įtvirtintos procesinės normos, pagal kurias teismas nagrinėja ir svarsto bylas dėl pagrindinių žmogaus ir piliečių teisių ir pareigų, piliečių asmeninių ir šeimos santykių, taip pat darbo, komercines, turtines ir kitas civilines bylas, nebent teisės aktuose nustatyta, kad tam tikros iš šių bylų nagrinėjamos kokia nors kita tvarka. Be to, Civilinio proceso įstatymo 185 straipsnyje numatyta, kad civilinis procesas pradedamas pareiškiant ieškinį.

Darbo byloje, ypač nustatydamas terminus ir posėdžių grafiką, teismas visada ypatingą dėmesį skiria būtinumui darbo ginčus išspręsti skubiai.

2. Ar jūsų šalyje yra specialių teisės nuostatų dėl šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų? Ar šios nuostatos taikomos nusikaltimams aplinkai ar dideliam darbuotojų išnaudojimui?

Baudžiamojo proceso įstatymo (kroat. *Zakon o kaznenom postupku*) (NN Nr. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 ir 126/19) 43 straipsnyje numatytas bendras visų nusikaltimų aukų teisių sąrašas (teisė gauti paramos nusikaltimų aukoms paslaugas, teisė gauti veiksmingą psichologinę ir kitą specialistų pagalbą ir pagalbą nusikaltimų aukoms pagal teisės aktus teikiančių valdžios institucijų, organizacijų ar įstaigų paramą, teisė į apsaugą nuo bauginimo ir keršto, teisė į nusikaltimo aukos orumo apsaugą, kai nusikaltimo auka apklausiama kaip liudytoja, teisė nepagrįstai nedelsiant būti išklaustam po pranešimo apie nusikaltimą pateikimo ir teisė, kad tolesnės apklausos būtų atliekamos tik tuo atveju, jeigu tai būtina baudžiamajame procese, teisė būti lydimam asmens, kuriuo nusikaltimo auka pasitiki, kai atliekami veiksmai, kuriuose nusikaltimo auka dalyvauja, teisė, kad medicinos procedūros būtų kuo minimalesnės ir taikomos tik tada, kai tai absoliučiai būtina baudžiamajame procese, teisė pateikti prašymą vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir pateikti privatų skundą pagal Baudžiamojo kodekso (*Kazneni zakon*) nuostatas, teisė dalyvauti baudžiamajame procese nukentėjusiaja šalimi, teisė būti informuojamam apie pranešimo apie nusikaltimą atmetimą ir apie tai, kad prokuroras (*državni odvjetnik*) nusprendė nepradėti baudžiamojo persekiojimo, taip pat teisė perimti iš prokuroro baudžiamąjį persekiojimą, teisė būti prokuroro informuojamam apie visus veiksmus, kurių buvo imtasi reaguojant į nusikaltimo aukos pranešimą apie nusikaltimą, ir pateikti skundą aukštesnės instancijos prokurorui,

teisė, pateikus prašymą, nepagrįstai nedelsiant gauti pranešimą apie kaltinamajam skirtos kardomojo kalnimo arba ikiteisminio sulaikymo priemonės taikymo sustabdymą ir kaltinamojo pabėgimą, taip pat apie nuteistojo atleidimą nuo laisvės atėmimo bausmės atlikimo, taip pat apie visas priemones, kurių buvo imtasi nusikaltimo aukai apsaugoti, ir teisė, pateikus prašymą, būti informuojamam apie galutinį nutarimą, kuriuo nutraukiamas baudžiamasis procesas, taip pat kitos teisės aktuose nustatytos teisės).

Baudžiamojo proceso įstatymo 44 straipsnyje nustatytos specialios prekybos žmonėmis (šis nusikaltimas gali būti padaromas siekiant išnaudoti asmens darbą priverčiamojo darbo arba tarnystės forma) aukų teisės – šie asmenys turi ne tik įstatymo 43 straipsnyje numatytas teises, bet ir teisę gauti nemokamą konsultaciją prieš apklausą ir nemokamą atstovą, apmokamą valstybės lėšomis; teisę į tai, kad policijoje arba prokuratūroje (kroat. *državno odvjetništvo*) juos apklaustų tos pačios lyties asmuo ir, jeigu įmanoma, tas pats asmuo, jeigu apklausa kartojama; teisę neatsakyti į klausimus, kurie nėra susiję su nusikaltimu ir yra susiję su nusikaltimo aukos privačiu gyvenimu; teisę prašyti, kad apklausa būtų atliekama garso ir vaizdo priemonėmis; teisę į asmens duomenų apsaugą; teisę prašyti bylą nagrinėti uždareme posėdyje.

[Baudžiamojo proceso įstatymo] 43a straipsnyje ir Individualaus nusikaltimo aukos vertinimo taisyklėse (kroat. *Pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve*, NN Nr. 106/17, toliau – Taisyklės) nustatyta individualaus nusikaltimo aukos vertinimo tvarka, kurią taikant nustatoma, ar nusikaltimo aukai reikia specialų apsaugos priemonių, ir jeigu nustatoma, kad tokių priemonių reikia, tada nurodoma, kurios specialios apsaugos priemonės (įskaitant procesines apsaugos priemones, pvz., specialius apklausos metodus, ryšių technologijų naudojimą siekiant išvengti akių kontakto su nusikaltėliu, bylos nagrinėjimą uždareme posėdyje, tos pačios lyties asmens atliekamą apklausą ir, jeigu įmanoma, to paties asmens atliekamą apklausą, jeigu ji kartojama, galimybę būti lydimum asmens, kuriuo nusikaltimo auka pasitiki, asmens duomenų apsaugą) turėtų būti taikomos, sudarant sąlygas gauti nemokamą konsultaciją valstybės lėšomis, ir taikant kitas teisės aktuose numatytas priemones. Atsižvelgiama į tai, kad sunkūs nusikaltimai apima, *inter alia*, prekybą žmonėmis ir organizuotą nusikalstamumą, tačiau jais neapsiriboja, taigi, jie apima ir nusikaltimus aplinkai, jeigu jie padaromi dalyvaujant nusikalstamame susivienijime.

Kroatijoje nusikaltimų aukų teisių apsauga garantuojama baudžiamosios teisenos teisės aktais ir Kroatijos Konstitucija (kroat. *Ustav Republike Hrvatske*), nacionaliniai teismai užtikrina, kad šių teisės aktų būtų laikomasi. Kai išnaudojamos visos nacionaliniu lygmeniu prieinamos teisinės teisių gynimo priemonės, nusikaltimų aukos kaip paskutinę priemonę gali pradėti procesą Strasbūro Europos Žmogaus Teisių Teisme, jeigu jos mano, kad nacionaliniu lygmeniu buvo pažeista viena iš Europos žmogaus teisių konvencijoje garantuojamų jos pagrindinių teisių.

3. Esu nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimo, padaryto Europos tarptautinei bendrovei vykdant veiklą už Europos Sąjungos ribų. Ar galiu kreiptis į jūsų šalies teismą, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Kokiomis sąlygomis galiu pareikšti reikalavimus dėl pažeistų teisių? Kur galima rasti papildomos informacijos?

Pagal Civilinio proceso kodekso 27 straipsnį Kroatijos teismai turi jurisdikciją spręsti tarptautinių aspektų turinčius ginčus, kai tokia jurisdikcija yra konkrečiai nustatyta įstatymu arba tarptautine sutartimi.

Kalbant apie jurisdikciją civilinėse ir komercinėse bylose, Tarptautinės privatinės teisės įstatymu (kroat. *Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, NN Nr. 101/17) atitinkamoje kompetencijos srityje tiesiogiai numatyta taikyti 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – Reglamentas „Briuselis I“) ir jo taikymas išplečiamas, kad jis būtų taikomas ir su trečiosiomis šalimis susijusiais atvejais.

Remiantis 4 straipsnyje numatyta pagrindine taisykle dėl Reglamento „Briuselis I“ jurisdikcijos, ieškiniai asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, nepriklausomai nuo šių asmenų pilietybės, turi būti pareiškiami jų nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose. 63 straipsnyje numatyta, kad juridinių asmenų buveinė yra jų registruota buveinė, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta.

Atvejai, kai ieškiny atsakovui gali būti pareiškiamas kitoje valstybėje narėje, negu ta, kurioje yra nuolatinė jo

gyvenamoji vieta, išdėstyti 7–9 straipsniuose (specialioji jurisdikcija). Taigi, nesutartiniams santykiams taikoma jurisdikcija reglamentuojama 7 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad ieškinį asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, galima pareikšti kitoje valstybėje narėje, vietos, kurioje įvyko arba gali įvykti žalą sukeliantis įvykis, teismuose, jeigu byla susijusi su teise į žalos atlyginimą, deliktu arba pusiau deliktu.

Be to, Tarptautinės privatinės teisės įstatymo 58 straipsnyje numatyta tokia būtinoji jurisdikcija: Jeigu to įstatymo arba kitų Kroatijoje galiojančių įstatymų arba tarptautinių sutarčių nuostatomis nesuteikiama jurisdikcija atsakovo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra ES nepriklausančioje valstybėje, atžvilgiu ir byla negali būti išnagrinėta užsienyje arba negali būti pagrįstai tikimasi, kad byla bus ten išnagrinėta, Kroatijos teismai turi jurisdikciją, jeigu bylos dalykas yra pakankamai susijęs su Kroatija, kad būtų būtą tinkama nagrinėti Kroatijoje.

4. Ar asmenys, nukentėję verslo srityje nuo žmogaus teisių pažeidimų, padarytų Europos tarptautinėms bendrovėms vykdamas veiklą už Europos Sąjungos ribų, gali sulaukti ombudsmeno institucijų, lygybės įstaigų arba nacionalinių žmogaus teisių institucijų paramos? Ar šios institucijos gali ištirti mano atvejį, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Ar jūsų šalyje yra kitų viešųjų tarnybų (pvz., darbo arba aplinkosaugos inspekcijų), kurios galėtų ištirti mano atvejį? Kur galiu rasti informacijos apie savo teises?

Pagal Ombudsmeno įstatymą (kroat. *Zakon o pučkom pravobranitelju*) Kroatijos ombudsmenas privalo svarstyti tik skundus dėl nacionalinės valdžios institucijų, vietos ir regioninės savivaldos padalinių ir viešosios valdžios funkcijas vykdančių juridinių asmenų veikloje pažeidžiamų įstatymų ir daromų kitų pažeidimų, o tai reiškia, kad tirti skundų, susijusių su įstatymų pažeidimais privačiame sektoriuje, neleidžiama. Be to, pagal 20 straipsnį kiekvienas asmuo, manantis, kad neteisėtu arba teisės aktų neatitinkančiu elgesiu šios valdžios institucijos sukėlė grėsmę jo teisėms ir laisvėms arba šias teises ir laisves pažeidė, gali pareikšti ieškinį kompetentingame teisme. Atitinkamai asmuo, pageidaujantis pateikti skundą ombudsmeno tarnybai (kroat. *Ured pučkog pravobranitelja*), neprivalo būti ES pilietis, tačiau būtina sąlyga, kad ombudsmenas imtųsi nagrinėti skundą – viena arba daugiau valdžios institucijų turi būti padariusios žmogaus teisių pažeidimą. Vis dėlto, kadangi ombudsmeno tarnyba Kroatijoje dažnai gauna skundų, susijusių su privačiuoju sektoriumi, piliečių patirtis ir skundai paminimi metinėse ataskaitose ir dalyvaujant teisiniuose procesuose, kuriais populiarinamos konkrečios priemonės, be kurių nebūtų įmanoma užtikrinti geresnio teisėsaugos darbo ir piliečių apsaugos.

Kita vertus, Kovos su diskriminacija įstatymas (kroat. *Zakon o suzbijanju diskriminacije*) taikytinas visų nacionalinės valdžios institucijų, vietos ir regioninės savivaldos padalinių, viešosios valdžios funkcijas vykdančių juridinių asmenų elgesiui ir visų juridinių ir fizinių asmenų elgesiui, ypač susijusiam su teisinėmis ir fizinėmis darbo sąlygomis, savarankiško darbo ir nepriklausomos veiklos prieinamumu, įskaitant atrankos kriterijus, taip pat įdarbinimo ir kilimo karjeros laiptais sąlygomis; visų rūšių profesinio orientavimo, profesinio mokymo ir perkvalifikavimo prieinamumu; švietimu, mokslu ir sportu; socialine apsauga, įskaitant socialinę gerovę; pensijų ir sveikatos draudimu; teisminėmis institucijomis ir administracija, visuomenės informavimu ir žiniasklaida; prekių ir paslaugų prieinamumu ir tiekimu / teikimu; naryste profesinėse sąjungose, pilietinės visuomenės organizacijose, politinėse partijose ir visų kitų rūšių organizacijose ir jose vykdoma veikla, taip pat dalyvavimu kūrybinėje kultūros ir meno veikloje.

Be to, ombudsmeno tarnyba, būdama centrine kovos su diskriminacija institucija, gauna visų fizinių ir juridinių asmenų pranešimus ir nagrinėja individualius pranešimus, taigi, ji gali teikti teisiškai neprivalomas rekomendacijas, nuomones, pasiūlymus ir įspėjimus, taip siekdama kovoti su diskriminacija ir apsaugoti diskriminuojamo asmens teises. Ji taip pat gali dalyvauti teismo procese diskriminacija besiskundžiančio asmens vardu kaip į bylą įstojusi šalis arba gali pateikti bendrą ieškinį dėl apsaugos nuo diskriminacijos, jeigu ji įrodo tikimybę, kad atsakovas savo elgesiu pažeidė didelio skaičiaus asmenų teisę į vienodą požiūrį dėl jų ryšio su įstatymu pripažintomis teisėmis ir vertybėmis (rase ar etnine kilme, odos spalva, lytimi, kalba, religija, politiniais ar kitais įsitikinimais, nacionalinėmis ar socialinėmis aplinkybėmis, turtu, naryste profesinėje sąjungoje, išsilavinimu, socialiniu statusu, santuokine ar šeimine padėtimi, amžiumi, sveikatos būkle, negalia, genetiniu paveldu, lytine tapatybe ar lyties raiška, arba seksualine orientacija). Be to, asmuo, įgaliotas pateikti skundą ombudsmenui dėl diskriminacijos, neprivalo būti ES pilietis.

Naujame nuo 2019 m. liepos 1 d. galiojančiame [Pranešėjų apsaugos įstatyme](#) (kroat. *Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti*) numatyta galimybė pranešėjams susisiekti su ombudsmenu siekiant apsaugoti savo teises, jeigu pranešėjas įrodo tikimybę, kad jis už pranešimą apie pažeidimus nukentėjo arba gali nukentėti nuo žalingų veiksmų. Pagal tą įstatymą asmuo, pageidaujantis pateikti skundą, neprivalo būti ES pilietis, o ombudsmenas gali imtis veiksmų viešojo arba privačiojo sektoriaus pranešėjui apsaugoti (pastaba: Įstatymu „pranešėjas“ apibrėžiamas kaip *asmuo, žinantis ir pranešęs apie pažeidimus, susijusius su darbo atlikimu darbdaviui, pavyzdžiui, apie įstatymų, administracinių teisės aktų, taisyklių, etikos ar elgesio kodeksų ar įmonių vidaus aktų pažeidimus.*) Pabrėžtina, kad atliekamas darbas apima ne tik darbą pagal darbo sutartį, bet ir savanorišką darbą, laikinomis paslaugų sutartimis grindžiamą darbą, studentų darbo vietas ir kt. Be to, pranešėjas gali būti asmuo, dalyvavęs įdarbinimo procedūrose kaip kandidatas.

Be to, siekdama įtvirtinti atsakingą verslo subjektų elgesį, t. y. apsaugoti žmogaus teises, ypač darbuotojų teises, ir aplinką, Kroatijos Respublika, kaip į EBPO Investicijų komitetą – nešališką darbinį priežiūros organą – stojanti šalis, privalo įgyvendinti šias gaires: interneto svetainėje teikti informaciją apie atsakingą verslo subjektų elgesį; nagrinėti užklausas; tarpininkauti sprendžiant problemas, kilusias dėl galimo neatsakingo verslo subjektų elgesio, ir palaikyti ryšį su suinteresuotaisiais subjektais siekiant išvengti bylinėjimosi.

Be to, Kroatija įsteigė Valstybinę inspekciją (kroat. *Državni inspektorat*), kurią sudaro kompetentingi padaliniai ir tarnybos (pvz., Profesinės saugos ir sveikatos priežiūros padalinys ir Užimtumo priežiūros padalinys).

Daugiau informacijos apie Valstybinės inspekcijos arba minėtųjų skyrių / padalinių darbo sritį ir kompetencijos sritis galima rasti per šias nuorodas:

- [Kontaktai](#)
- [Profesinės saugos ir sveikatos priežiūros padalinys](#)
- [Užimtumo priežiūros padalinys](#)

5. Ar jūsų šalis yra nustačiusi Europos tarptautinėms bendrovėms prievolę sukurti skundų nagrinėjimo arba mediacijos mechanizmus, kurie leistų ištirti vykdant jų verslą padarytus pažeidimus? Ar ši prievolė taikoma ir už Europos Sąjungos ribų padarytiems pažeidimams? Kas jūsų šalyje atsakingas už šios veiklos stebėseną? Ar jūsų šalyje yra viešai skelbiamos ataskaitos apie sistemos veikimą?

Kroatija nėra nustačiusi jokių privalomų mediacijos sistemų, kuriomis naudojantis būtų nagrinėjami su verslu susiję žmogaus teisių pažeidimai. Vartotojų ir komercinės veiklos subjektų ginčų atveju mediacija reglamentuojama Alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo įstatyme (kroat. *Zakon o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova*, NN Nr. 121/16 ir 32/19), kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama ES direktyvos ir reglamentas dėl vartotojų ginčų sprendimo. Žmogaus teisių klausimams ir kitiems su teisėmis susijusiems ginčams išspręsti skirta mediacija gali būti siūloma viename iš Kroatijos mediacijos centrų, kuriuose ginčas gali būti sprendžiamas remiantis šalių interesais.

Atitinkamuose antriniuose tinklalapiuose pateikiama daugiau informacijos:

- [Mediacija valstybėse narėse](#)
- [Rasti mediatorių](#)
- [Alternatyvus vartotojų ginčų sprendimas](#)
- [Mediacijos centrai](#)

Pagal Vartotojų apsaugos įstatymą (kroat. *Zakon o zaštiti potrošača*), komercinės veiklos subjektas privalo suteikti vartotojui galimybę paštu, faksu arba e. paštu pateikti rašytinį skundą.

Pagal Valstybinės inspekcijos įstatymą (kroat. *Zakon o državnom inspektoratu*) peticijos, kuriose nurodomi pranešančio asmens duomenys (vardas, pavardė ir namų adresas) ir reglamentavimo nuostatomis prieštaraujantis elgesys, gali būti naudojamos kaip pagrindas patikrinimui atlikti.

Daugiašalių įmonių darbuotojų atžvilgiu Darbo įstatyme (kroat. *Zakon o radu*) reikalaujama, kad bent dvidešimt

darbuotojų turintis darbdavys paskirtų asmenį, kuris kartu su darbdaviu privalėtų priimti ir išnagrinėti skundus, susijusius su darbuotojų orumo apsauga.

Šią veiklą stebi [Valstybinė inspekcija](#).

6. Ar jūsų šalyje turiu specialių teisių, jei esu pažeidžiama auka, reiškianti reikalavimus dėl žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar galiu gauti teisinę pagalbą ir kokiomis sąlygomis? Kokios išlaidos bus įtrauktos į teisinę pagalbą? Ar galiu gauti teisinę pagalbą tokiomis pat sąlygomis, jei nesu ES pilietis ar negyvenu ES?

Nusikaltimo auka, su verslu susijusio žmogaus teisių pažeidimo atveju siekianti pasinaudoti teisių gynimo priemone, turi tas pačias teises kaip ir kitos nusikaltimų aukos baudžiamajame procese. Daugiau informacijos pateikiama Europos e. teisingumo portale:

- [Nusikaltimų aukų teisės baudžiamajame procese](#)
- [Kompensavimas nusikaltimų aukoms](#)

Pagal Nemokamos teisinės pagalbos įstatymą (kroat. *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) teisė į nemokamą teisinę pagalbą suteikiama:

- Kroatijos piliečiams;
- vaikams, kurie nėra Kroatijos piliečiai, tačiau atsidūrė Kroatijoje nelydimi pagal įstatymą atsakingo suaugusiojo;
- laikinai šalyje gyvenantiems užsieniečiams, jeigu jų pilietybės šalis taiko abipusiškumo principą, ir nuolat šalyje gyvenantiems užsieniečiams;
- laikinąją apsaugą gavusiems užsieniečiams;
- neteisėtai šalyje gyvenantiems užsieniečiams ir trumpai šalyje esantiems užsieniečiams byloje, kurioje sprendžiama dėl jų išsiuntimo ar grąžinimo;
- prieglobsčio prašytojams, prieglobstį gavusiems asmenims ir papildomą apsaugą gavusiems užsieniečiams ir Kroatijoje teisėtai gyvenantiems jų šeimų nariams byloje, kuriose teisinė pagalba jiems nėra teikiama pagal specialų įstatymą.
- Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (NN Nr. 143/13 ir 98/19) reglamentuojamos sąlygos ir procedūra, kurias taikant mažiau pasiturintys asmenys gali pasinaudoti savo teise gauti teisinę konsultaciją ir kreiptis į teismus ir kitas viešosios teisės reglamentuojamas įstaigas dėl civilinių ir administracinių bylų.
- Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme numatyta, kad nemokama teisinė pagalba teikiama ne tik Kroatijos piliečiams, bet ir, be kita ko, šiems pagalbos gavėjams:
- vaikams, kurie nėra Kroatijos piliečiai, tačiau atsidūrė Kroatijoje nelydimi pagal įstatymą atsakingo suaugusiojo;
- laikinai šalyje gyvenantiems užsieniečiams, jeigu jų pilietybės šalis taiko abipusiškumo principą, ir nuolat šalyje gyvenantiems užsieniečiams;
- laikinąją apsaugą gavusiems užsieniečiams;
- neteisėtai šalyje gyvenantiems užsieniečiams ir trumpai šalyje esantiems užsieniečiams byloje, kurioje sprendžiama dėl jų išsiuntimo ar grąžinimo;
- prieglobsčio prašytojams, prieglobstį gavusiems asmenims ir papildomą apsaugą gavusiems užsieniečiams ir Kroatijoje teisėtai gyvenantiems jų šeimų nariams byloje, kuriose teisinė pagalba jiems nėra teikiama pagal specialų įstatymą.

Nemokamos teisinės pagalbos gavėjai įstatymu nustatytais sąlygomis gali pasinaudoti teise į pirminę ir (arba) antrinę teisinę pagalbą.

Pirminė teisinė pagalba apima bendrąją teisinę informaciją, teisines konsultacijas, pareiškimus viešojo sektoriaus institucijoms, Europos Žmogaus Teisių Teismui ir tarptautinėms organizacijoms pagal tarptautines sutartis ir vidaus darbo tvarkos taisykles, atstovavimą viešojo sektoriaus institucijose nagrinėjamosiose byloje ir teisinę pagalbą sprendžiant ginčus neteisimine tvarka. Pirminę teisinę pagalbą teikia apskričių administraciniai organai, o Zagrebo mieste (kroat. *Grad Zagreb*) – įgaliotos asociacijos ir teisės klinikos, ši teisinė pagalba gali būti teikiama bet kuriuo teisiniu klausimu. Pirminės teisinės pagalbos skyrimo procedūra inicijuojama tiesiogiai

kreipiantis į pirminės teisinės pagalbos paslaugų teikėją, o šis savo nuožiūra nustato, ar yra įvykdyti pirminės teisinės pagalbos skyrimo reikalavimai.

Antrinė teisinė pagalba apima teisines konsultacijas, pareiškimus byloje dėl darbuotojų teisių apsaugos prieš darbdavį, pareiškimus ir atstovavimą teisme nagrinėjamosiose bylose ir teisinę pagalbą draugiško ginčo sprendimo atveju. Antrinę teisinę pagalbą teikia advokatai. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima atleidimą nuo teismo bylos nagrinėjimo išlaidų ir žyminių mokesčių mokėjimo.

Norint, kad antrinė teisinė pagalba būtų skirta pareiškimams rengti ir atstovavimui per teisminį bylos nagrinėjimą, taip pat atleidžiant nuo žyminių mokesčių mokėjimo, pareiškėjo finansinė padėtis turi atitikti Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme nustatytus reikalavimus, t. y. bendros mėnesinės pareiškėjų ir jų namų ūkio narių pajamos turi neviršyti mokestinės bazės sumos vienam namų ūkio nariui (3 326,00 HRK), o bendra pareiškėjų ir jų namų ūkio narių nuosavybės teise turimo turto vertė turi neviršyti 60 mokestinės bazės sumų (199 560,00 HRK).

Prašant antrinės teisinės pagalbos, turi būti įvykdyti ne tik finansiniai reikalavimai – šios pagalbos turi būti prašoma vienoje iš bylų, susijusių su:

- daiktinėmis teisėmis, išskyrus žemės registro bylas;
- darbo santykiais;
- šeimos santykiais, išskyrus bylas dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, jeigu sutuoktiniai neturi bendrų arba įvaikintų nepilnamečių vaikų arba pilnamečių vaikų, kurių atžvilgiu jie turi globos teises;
- vykdymo ir reikalavimų užtikrinimo procesais, susijusiais su priverstiniu išieškojimu pagal reikalavimus arba reikalavimų užtikrinimu, jeigu reikalavimai kyla iš proceso, kuriame pagal Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatas gali būti skirta teisinė pagalba;
- draugišku ginčo sprendimu;
- išimties tvarka – visais kitais administraciniais ir civiliniais teismo procesais, kai toks poreikis kyla iš konkrečių pareiškėjų ir jų namų ūkio narių gyvenimo aplinkybių, vadovaujantis pagrindiniu Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo tikslu.

Antrinės teisinės pagalbos skyrimo procedūra inicijuojama kreipiantis į kompetentingą apskrities arba Zagrebo miesto administracinį organą. Prašymas teikiamas standartine forma, apimančia pareiškėjų ir jų namų ūkio narių sutikimą, kad būtų gaunami visi duomenys apie jų bendras pajamas ir turtą, ir pareiškėjo patvirtinimą, kad pateikta informacija yra tiksli ir išsami.

Kai antrinė teisinė pagalba skiriama pareiškėjui, atitinkančiam teisinius reikalavimus, kuriuos reikia įvykdyti, kad būtų galima pasinaudoti teise gauti šią pagalbą, kompetentinga institucija priima sprendimą, kuriuo skiriama antrinė teisinė pagalba, nurodydama skirtos teisinės pagalbos rūšį ir jos teikimo sritį. Antrinės teisinės pagalbos skyrimas reiškia, kad visiškai arba iš dalies užtikrinamas antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumokėjimas, priklausomai nuo pareiškėjų ir jų namų ūkio narių bendrų mėnesinių pajamų sumos. Sprendime, kuriuo skiriama antrinė teisinė pagalba, taip pat nurodoma advokatas, kuris ją teiks.

Jeigu pareiškėjas neatitinka reikalavimų, kuriuos reikia įvykdyti norint pasinaudoti teise į antrinę teisinę pagalbą, priimamas sprendimas, kuriuo prašymas atmetamas. Sprendimą, kuriuo prašymas atmetamas, pareiškėjas gali apskųsti Teisingumo ministerijai (kroat. *Ministarstvo pravosuđa*). Teisingumo ministerijos sprendimą, kuriuo skundas atmetamas, galima apskųsti pradėdant administracinį procesą.

Jeigu nemokamos teisinės pagalbos gavėjas pralaimi bylą, t. y. procesą, dėl kurio buvo skirta antrinė teisinė pagalba, kompensuoti teisinės pagalbos išlaidų iš jo nereikalaujama. Tačiau antrinės teisinės pagalbos skyrimas nereiškia, kad jos gavėjas, pralaimėjęs bylą, atleidžiamas nuo priešingos šalies patirtų bylinėjimosi išlaidų sumokėjimo – dėl šių išlaidų sprendžia teismas, vadovaudamasis teisės normomis, kuriomis reglamentuojamas teismo procesas.

Nemokama teisinė pagalba taip pat gali būti skiriama tarpvalstybinių ginčų atveju. Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme tarpvalstybiniais ginčiais laikomi tie, kurių atveju teisinės pagalbos prašantis asmuo nuolat arba laikinai gyvena ne toje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje yra teismas, arba jis gyvena valstybėje narėje, kurioje turi būti vykdomas teismo sprendimas.

Tarpvalstybinių ginčų atveju teisinė pagalba teikiama civilinėse ir komercinėse bylose, mediacijos procese, taip pat siekiant sudaryti susitarimus neteisėtine tvarka, įvykdyti valstybinius dokumentus ir tokiose bylose teikti konsultacijas. Nuostatos dėl teisinės pagalbos tarpvalstybiniuose ginčiuose netaikomos mokesčių, muitų ir kitose administracinėse bylose.

Teisinės pagalbos tarpvalstybiniuose ginčiuose prašantiems asmenims teisinė pagalba bus skirta, jeigu jie atitinka Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme išdėstytus reikalavimus. Išimties tvarka teisinė pagalba gali būti skiriama pareiškėjams, neatitinkantiems Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme išdėstytų teisinės pagalbos skyrimo reikalavimų, jeigu jie įrodo, kad neišgali sumokėti bylos išlaidų dėl neproporcingų pragyvenimo išlaidų nuolatinės arba įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje ir pragyvenimo išlaidų Kroatijoje.

Kroatijoje pareiškėjai arba valstybės narės, kurioje yra nuolatinė arba įprastinė jų gyvenamoji vieta, kompetentinga institucija (persiunčiančioji institucija) privalo teisinės pagalbos prašymą pateikti Teisingumo ministerijai (gaunančiajai institucijai). Formos ir pridėti dokumentai turi būti pateikiami kroatų kalba. Priešingu atveju prašymas bus atmestas.

Jeigu ginčas, kuriame pareiškėjas prašo teisinės pagalbos, nėra tarpvalstybinis ginčas arba jeigu pareiškėjas neturi teisės gauti teisinės pagalbos tarpvalstybiniuose ginčiuose, Teisingumo ministerija priima sprendimą, kuriuo prašymas atmetamas. Teisingumo ministerijos sprendimų apeliacine tvarka apskūsti negalima, tačiau gali būti pradedamas administracinis procesas.

Nemokama teisinė pagalba gali būti skiriama asmenims, kurie negyvena Europos Sąjungoje, taikant Kroatijai privalomų dvišalių ir daugiašalių tarptautinių susitarimų nuostatas.

Informaciją apie teisinę pagalbą Kroatijoje žr. interneto svetainėje:

- [Teisinė pagalba](#)

[1] Asmeninės teisės: teisė į gyvybę, fizinę ir psichikos sveikatą, reputaciją, garbę, orumą, vardą ir pavardę, asmeninio ir šeimos gyvenimo privatumą, laisvę ir kt.

■ Paskutinis naujinimas: 09/02/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.